

[Atli Dam]

nopolets opståen. Direktøren for monopolet har for så vidt allerede meldt ud, at det ikke kommer til at løse problemerne, i og med, at han har erklæret, at den gældssanering, virksomhederne har været igennem, ikke er tilstrækkelig; det er også nødvendigt med en lønsækning på ca. 30 pct.

Dette er efter min opfattelse en pasmelding, så meget mere som man ved, at der i forædling af fiskeprodukterne ligger et potentiel på måske indtil 2 mia. kr. Så må det vel være rigtigt at udnytte det først, før man taler om at sænke lønningerne generelt.

Det er derfor ønskeligt, at de regeringsvalgte repræsentanter i Finansieringsfonden af 1992 hurtigst muligt fremmer tiltaget til igangsætning af de 40-50 pct. af forarbejdningsindustrien, der nu er braklagt, og at man åbner for alternative produktioner, for som jeg gang på gang har påpeget, er al finansiel støtte forgæves, såfremt arbejdsløsheden ikke nedbringes til et niveau på under 10 pct.

En sådan alternativ drift vil også gøre det muligt at udnytte alternative fiskearter, som forefindes i betydelig mængde.

Som den socialdemokratiske ordfører fremførte det i dag, er det i denne forbindelse meget vigtigt, at vi opnår de nødvendige forbedringer af handelsadgangen til EF's marked. I virkeligheden er det så små ændringer, at de udgør brøkdelen af en promille af EF's import af fiskevarer.

Det drejer sig om seks små ændringer, som det ikke burde være noget problem for den danske regering at hjælpe igennem på højt politisk niveau i EF, netop fordi de økonomiske problemer for Færøerne er et virkeligt problem for kongeriget Danmark. Det er nogle kvoter, der skal øges, og enkelte toldlofter, der skal løftes, specielt fordi vi også har givet fuldstændig fri og præfereret adgang til alle EF-varer på Færøerne.

Det vedrører som sagt pillede rejer, et par tusinde tons, panerede produkter, nogle få tusinde tons, nogle hundrede tons røgvarer, et par tusinde tons laksevarer og ligestilling med EF-industri i forarbejdning af importeret fisk fra tredjelande og endelig en kumulering med EFTA-varer.

Jeg anerkender statsministerens udtalelse om, at bankerne skal kunne træffe rentabilitetsbaserede afgørelser vedrørende projektfi-

nansiering uafhængigt af landsstyret og regeringen. Men i dette specielle tilfælde, hvor konsolideringen af hele systemet skal oprettholdes af den almindelige lønmodtager, der kun har arbejdsløshed som alternativ, må der påhvile de samme banker en speciel moralsk og økonomisk forpligtelse til aktiv handling vedrørende nye initiativer. Det er nu engang ikke muligt at forudberegne udviklingen i fiskeri, fiskeforarbejdning eller markedsføring i et erhverv, hvor priserne er skyhøje den ene dag for i morgen at ligge katastrofalt lavt. En stor del af udviklingen må bygge på fornemmelser og satsning, herunder specielt kendskab til den enkelte fiskers individuelle dygtighed og evne til at oplede nye alternativer.

Så kan man sige, at for at opfange disse udsving må der præsteres så meget mere egenkapital, men en sådan forefindes ikke i tilstrækkelig grad på Færøerne i dag, selv om det er beundringsværdigt, hvordan fiskerne selv fortvivlet spænder sig for vognen for i bogstavelig forstand at kunne holde skruen i vandet på deres arbejdspladser.

Statsministeren nævner i sin tale, at lånene til Færøerne er ydet efter færøsk ønske, og det er rigtigt, men for fuldstændighedens skyld vil jeg bemærke, at vi ikke fik noget valg, idet et indskud i Sjóvinnubankin fra landsstyrets side var det eneste alternativ til lukning af banken, som regeringen, Nationalbanken og helst også Finanstilsynet kunne acceptere den 5. oktober 1992.

Personlig har jeg ved flere lejligheder påpeget alternativer såsom foreløbig lukning, betalingsstandsning etc. i nogle dage, hvilket kunne have levnet tid til konstruktive forhandlinger; men det vandt ikke gehør. Vi skal derfor nu – således som statsministeren var inde på – ud fra den helt aktuelle situation arbejde videre frem, men det kan ikke undgå at vække til eftertanke, at Folketinget i og for sig har kasseret de hidtil brugte løsninger, i hvert fald de danske, i og med, at man har nedsat et udvalg med henblik på fremtidige kriser i den finansielle sektor.

Med henvisning til eventuelle planer om en garanti til Varde Bank kan jeg forestille mig, at en statsgaranti vedrørende indskud væsentligt højere end den, indskydergarantiordningen etablerede den 6. oktober 1992, kunne have sparet det færøske samfund for en hel del af